

BEOCJA W WOJNACH PERSKICH – POSTAWA *POLEIS* BEOCKICH
WOBEC NAJAZDU KSERKSESA W KONTEKŚCIE KSZTAŁTOWANIA SIĘ
FEDERALIZMU BEOCKIEGO*

ŁUKASZ SZELAĞ

ABSTRACT (*Boiotia During the Persian Wars: Attitude of the Boiotian Poleis Towards Xerxes' Invasion in the Context of Creating Boiotian Federalism*): Greek victory against Persia became an end of the first stage of the process of creating Boiotian federalism. Coming of the Xerxes' army in 480 as an ally of ruling faction in Thebes caused (or showed) internal dispute among Boiotians (alike between *poleis* and inside them) - we could observe in this time not only the clash between Boiotians and their Greek rivals (Athens, Sparta), but also between Boiotians themselves. Furthermore, the analysis of the events of 480-479 B.C. show us, that the process of federalization in Boiotia reached more advanced level than temporary military alliances.

1. Problematyka artykułu

Jednym z najważniejszych tematów studiów beockich w ostatnich dwóch dekadach była kwestia początków federalizmu tego regionu. Dotychczasowa wizja unifikacji Beocji, rozwinięta najszerzej w pracach Roberta J. Bucka¹, nie wytrzymała próby czasu. Nowe spojrzenia na problem z jednej strony skutecznie uciekają od budowania narracji na spiętrzonych hipotezach, jak bywało z dotychczasowymi, niemniej w ich wyniku badacze Beocji stają wobec konieczności znalezienia nowych odpowiedzi na pytania dotyczące struktury regionu pod koniec epoki archaicznej. Niezależnie od tego, za którą wizją politycznej przeszłości tej krainy się opowiemy, bezsprzecznym pozostaje fakt, że okres wojen perskich, szczególnie zaś walka miast greckich z najazdem Kserksesa, był niezwykle istotny dla historii Beocji, nie tylko zresztą w tym kontekście. Niniejszy artykuł poświęcony będzie przede wszystkim kwestii tego, w jaki sposób nasza wiedza o wydarzeniach lat 480–479² pozwala nam oceniać stan politycznej unifikacji regionu w tym czasie oraz jaki wpływ wojny perskie wywarły na zachodzący wówczas proces jednoczenia się Beocji wokół Teb. Proces ów, podobnie jak wiodąca w nim rola Teb, wydają się, niezależnie od formalnych ram tej dominacji, faktem bezspornym. Dla omówienia tego tematu konieczne wydaje się krótkie przedstawienie różnych koncepcji dotyczących owego procesu, zwłaszcza wobec dotychczasowego braku większego zainteresowania tą problematyką w polskiej literaturze przedmiotu. Niezbędne jest też chronologicznie przedstawienie najważniejszych dla tematu

* Moje badania nad tym zagadnieniem były finansowane z grantu Narodowego Centrum Nauki - UMO-2014/14/A/HS3/00132.

¹ Buck 1972; Buck 1974; Buck 1979. Konsekwentnie podtrzymuje swoją wizję także w Buck 1994, 3.

² Wszystkie daty, chyba że zaznaczono inaczej, dotyczą lat przed narodzeniem Chrystusa.